

Contribuții gorjene la războiul de independență, 1877 - 1878

VASILE MARINOIU

Din punct de vedere militar, gorjenii au slujit cauza independenței în diferite unități și subunități ale armatei naționale. Astfel, importante forțe umane gorjene sînt încadrate în unitățile teritoriale, regimentul 2 Călărași (făcînd parte din escadronul 3 Gorj, ce era comandat de căpitanul Gr. Lecca, fiul pictorului C-tin Lecca, militant al revoluției de de la 1848) și regimentul 2 Dorobanți înființat în noiembrie 1876¹ (gorjenii făcînd parte din primul batalion cu reședința la Tîrgu-Jiu și comandat de maiorul Cuciuc George²), ambele regimente cu reședința la Rîmnicu-Vîlcea.

În armata activă, gorjenii sînt încadrați sub drapelele diferitelor regimente. În cele de infanterie, ei au luptat în regimentele 1 Linie (cu garnizoana la Craiova), 3 și 4 Linie (cu garnizoana la București), 6 Linie (cu garnizoana la Galați) și 7 Linie (cu garnizoana la Iași). În cadrul artileriei, fac parte din regimentul 1 (cu garnizoana la Craiova), iar în alte arme, în batalionul 1 geniu, batalionul 1 vînători (cu garnizoana la Pittești)³, sau în servicii de ambulanță.

De asemenea, pentru paza teritoriului județului, au fost mobilizate unități de miliție formate din oameni mai vîrstnici.

În cadrul acestor unități și subunități ostașii gorjeni au știut să se comporte ca adevărați patrioți, contribuind prin lupta și jertfa lor la marele act al istoriei naționale.

În prima parte a operațiunilor militare, armata română a ocupat poziții pe aliniamentul malului stîng al Dunării, avînd în vedere atît asigurarea înaintării trupelor rusești în dispozitivul preconizat, cît și apărarea teritoriului României de o eventuală invazie a turcilor, și pînă la trecerea ei în Bulgaria, a efectuat serviciul de avanposturi, lucrări de geniu și fortificații, instrucție în bivuac, ocuparea unor ostroave și insule de pe cursul Dunării, diferite recunoașteri pe malul drept, lucrări la pirotehnie etc.

Primele care primesc botezul focului sînt regimentele 1 și 2 artilerie, ce se găseau pe poziții la Calafat. Începînd de la 26 aprilie 1877 și pînă la căderea Vidinului au loc numeroase dueluri de artilerie între bateriile românești de la Calafat și cele ale inamicului. În urma unui asemenea schimb de focuri, cade despicat în două de un proiectil tur-

cesc, în ziua de 15 iunie 1877, sergentul rezervist din regimentul 1 artilerie, Constantin Popescu, din Roșia Jiu, prima jertfă a gorjenilor în războiul de independență⁴).

Pînă la 20 august, cînd trupele românești trec Dunărea, ostașii gorjeni încadrați în unitățile și subunitățile amintite mai sus participă la lucrări de fortificații cu bateria Independența (regimentul 4 Linie), la recunoașteri întreprinse pentru ocuparea ostrovului Chichineața (un detașament din regimentul 2 Dorobanți)⁶) sau recunoașterea făcută pe malul drept al Dunării în dimineața zilei de 20 iulie 1877, pentru a vedea unde se află staționat un monitor turcesc, semnalat de avanposturile noastre. Trupa ce a luat parte la această operație făcea parte din regimentul 1 Linie și era formată din doi ofițeri și 20 grade inferioare. Vom insista mai mult asupra acestei recunoașteri, deoarece din trupă făceau parte și cîțiva ostași gorjeni (soldatul Ciochină Matei din Peștișani, sold. Avram Ilie din Licurici etc.). Acțiunea a început la ora 4 de dimineața, trupa fiind îmbarcată în două bărci în dreptul pichetului nr. 13 Rîiosu. Plecarea s-a făcut din două puncte diferite, avînd același scop, de a cerceta ostroavele din fața acestui pichet și de a se încredința dacă monitorul se află după acel ostrov și punctul fix unde se află staționat. Trecerea și debarcarea s-a efectuat fără a fi văzuți de inamic. De la ora 4,30 și pînă la ora 6,30 trupa a cercetat ostrovul și tot malul drept din fața lor. Au descoperit și văzut că monitorul staționase după ostrovul nr. 1 și se afla lipit de el, într-un canal de aproape 80 m lărgime. Monitorul este de mărime mijlocie și are 3 tunuri de calibru mare. Recunoașterea fiind terminată și pe cînd trupa venea către bărci, a fost văzută de santinelele de pe puntea monitorului care au deschis focul asupra ei. S-a dat alarma și toată trupa inamică de pe malul drept al Dunării a luat poziții de luptă (unii din ostași trecînd în ostroave). Trupa română s-a retras, îmbarcîndu-se, și a pornit către malul stîng. În această fază a luptei, poziția trupei de recunoaștere devenea foarte critică, căci bărcile fiind luate de cursul apei au trebuit să defileze pe dinaintea ostrovului și a unui pichet unde se afla o trupă turcească mai mare, care trăgea asupra bărcilor românești de la o distanță de 200—300 m. Turcii ascunși după sălci trăgeau, iar soldații noștri răspundeau din bărci. În acest moment critic, de pe malul stîng trupele românești au început un foc viu asupra malului drept spre a proteja bărcile. S-a dat ordin chiar artileriei românești să deschidă focul asupra pichetului turcesc. Turcii s-au risipit. Mai mulți turci ce se apropiaseră de mal, fiind descoperiți, au căzut loviți de gloanțele trase din bărci și de la pichetul românesc sau de schielele obuzelor. Trupa română de recunoaștere a avut doar răniți. Datorită curajului și vitejiei ei în această recunoaștere,

trupa a fost decorată cu medalia „Virtutea Militară“⁷⁾. Dintre soldații gorjeni au fost medaliați : Avram Ilie și Ciochină Matei (ulterior ei vor muri în luptele din Bulgaria).

Armata română este solicitată în două rânduri să sprijine acțiunile armatei ruse în Bulgaria, iar la 20 august 1877, într-un cadru festiv trece Dunărea. Unitățile și subunitățile în care erau încadrați ostașii gorjeni, făcând parte din divizia de rezervă nu au luat parte la atacul de la 30 august asupra Plevnei.

Sosind în Bulgaria, armata română intră în partea activă a războiului — „pe care vom ști a-l purta cu curajul și statornicia unui popor care are conștiința drepturilor sale, care are virtutea de a le susține (...) A sosit timpul ca acest stat să dovedească și el Europei prin energia și abnegațiunea tuturor claselor societății sale și mai ales prin brațul fiilor săi, că România are vitalitate, că ea are forțe proprii“⁸⁾.

În lupta de la 30 august, în al treilea atac asupra Plevnei, armata română se distinge cucerind reduta Grivița 1, singura biruință a acestei zile. Dintre ostașii gorjeni, doar cei cuprinși în regimentul 7 Linie și regimentul 1 artilerie participă la luptă. Despre artilerie, documentele vremii arată că „a început focul cu curajul și singele rece al trupelor bătrâne“⁹⁾.

Pierderile suferite cu ocazia asaltului asupra Plevnei au determinat comandamentul suprem să decidă ca Plevna să fie încercuită, pentru ca ulterior din lipsa hranei și a munițiilor să se predea. În zilele de 6 septembrie și 7 octombrie 1877, pentru că ostașii turci din reduta Grivița 2, prin tragerile lor de flanc, produceau numeroase pierderi trupelor române din reduta Grivița 1, ostașii români au dat atacuri parțiale pentru scoaterea inamicului din această redută. La cele patru atacuri din după-amiaza zilei de 6 septembrie, date în prezența domnitorului, participă și unități de infanterie în care erau încadrați ostași gorjeni, ca acei din regimentul 1 Linie ; dar, cu tot avântul lor în atac, au fost respinși cu pierderi însemnate, deoarece reduta avea fortificații foarte puternice și legături directe, prin tranșee acoperite cu pământ (sub formă de galerie subterană), cu alte întărituri turcești de unde primeau continuu ajutoare¹⁰⁾. În tumultul acestui atac și-au dat viața caporalul Tuță Radu din Frumușei (plasa Gilortu), soldații Ciochină Matei din comuna Peștișani, Ceaureanu Matei din Tg.-Jiu, fiind și mulți răniți¹¹⁾.

Cel de-al doilea atac, din 7 octombrie, eșuează din nou, deși un batalion din regimentul 7 Linie a ocupat-o timp de o oră.

Gorjenii se remarcă și în acțiunile de blocare a armatei otomane în Plevna. Execută serviciiuri de avanposturi (batalionul 1, regimentul 2 Dobrobanți), ocupând poziții la Osmol-Dzurakioi și Muselim-Selo, ca și lu-

crări de fortificații (o linie de redute și baterii pe șirul de coline care formează malul drept al Vitului, între Somovit și Găureni)¹²⁾, ocupînd apoi poziții la Riben, Demirkioi — Trestenic și un redan pentru 2 tunuri) și la Dolni-Etropol (Octombrie 1877)¹³⁾.

Execută, de asemenea, numeroase recunoașteri în jurul Plevnei. Astfel la 21 septembrie regimentul 2 Dorobanți face o recunoaștere spre direcția Trestenicului, pentru ca la 10 noiembrie ocupînd poziții la Coduslui, să facă recunoașteri pînă la Țibru.

Pentru a nu primejdui acțiunile trupelor ruse la vest de Plevna, se impunea ocuparea Rahovei, ce era situată la nord-vest de Plevna, formîndu-se în acest scop „Corpul de pe Vit și Isker“ comandat de col. G. Slăniceanu. Din acest corp făceau parte și regimentele 1, 4 Linie și 2 Călărași, regimente care se remarcă în mod deosebit în luptele din 18 octombrie și 7—9 noiembrie 1877.

Se remarcă mai ales escadronul 3 Gorj în vestita șarjă de la Vadin din 18 octombrie, șarjă ce va rămîne în analele războiului de independență ca una din cele mai importante acțiuni. Comandantul acestui escadron, căpitanul Gr. Lecca primi ordin de a ataca localitățile Vadin și Ostrov (la 30 km est de Rahova, în dreptul bălții Potelu)¹⁴⁾, în care se găseau trupe turcești de nizami și formații de bazbuzuci. Deasupra acestor localități se aflau întăriri apărute de artilerie și infanterie.

Lupta a fost crîncenă, desfășurîndu-se timp de 3 ore pe un teren accidentat (în viile care se întindeau pe deal, apoi pe sub rîpa malului Dunării). Datorită rapidității, curajului și vitejiei cu care au acționat, călărașii gorjeni au produs o mare panică în rîndurile inamicului. Mulți turci se furișară pe sub rîpa malului Dunării, pe unde putură fi urmăriți de călărași, dar mulți s-au predat văzîndu-se străpunși din două părți. În timpul luptei turcii pierd, 14 morți, mulți răniți și 11 prizonieri, iar trupele române, 2 morți și 4 răniți¹⁵⁾. Victoria călărașilor gorjeni deschide trupelor noastre drumul spre Rahova și determină evacuarea posturilor vecine ale inamicului, începînd cu redanul de la Ostrov. În mâinile românilor au căzut toate bagajele, munițiile și proviziile inamicului. Referindu-se la această luptă, col. Slăniceanu raportează domnitorului : „...escadronul 3 Gorj a fost admirabil“¹⁶⁾. Pentru strălucita acțiune de la Vadin (fig. 2), ca și pentru alte fapte de arme, sînt decorați mai mulți ostași din această subunitate. Amintim printre aceștia pe comandantul lor căpitanul Lecca (fig. 1), decorat cu „Steaua României“, „Virtutea militară“ și „Sf. Vladimir“¹⁷⁾, pe sergenții Marinescu Ilie, Scheleru Gheorghe sau brigadierii Băluțoiu Ion, Căpeț Constantin ș.a. cu „Virtutea Militară“¹⁸⁾.

În bătălia pentru ocuparea Răhovei (7—9 noiembrie), se disting alături de ostașii regimentului 2 Călărași și cei din regimentele 1 și 4 Linie, ce sînt remarcați în ordinul de zi al col. Slăniceanu din 10 noiembrie.

Următoarea perioadă a operațiunilor militare avea în vedere capitularea Plevnei, ce are loc la 28 noiembrie 1877. Un rol important în ocuparea pozițiilor întărite (Bucov, Opanez) și a Plevnei au avut-o și unitățile ce cuprindeau ostași gorjeni. Primul care intră în Plevna este regimentul 6 linie, urmat de regimentul 4 și 1 Linie. Printre cei care se jertfesc în aceste lupte se numără și soldații Popescu Simion (regimentul 4 Linie) din satul Stănești și Holdun Grigore (regimentul 2 Dorobanți) din satul Brătuia, precum și mulți alți răniți.

Cucerirea Plevnei încheia una din cele mai grele etape ale războiului, capitularea celor aproximativ 45.000 de ostași turci¹⁹⁾, ducînd la grăbirea victoriei finale.

După ocuparea Plevnei s-a hotărît ca armata rusă să atace în direcția Sofia — Adrianopol — Constantinopol, iar armata română să-i asigure spatele și flancul drept, prin atacarea Vidinului și Belogradgicului. Luptele pentru ocuparea acestor localități se vor desfășura la începutul lunii ianuarie 1878.

În luptele din 12—13 ianuarie 1878, pentru ocuparea localităților întărite din jurul Vidinului, un rol important l-au avut regimentele 4 și 6 Linie (ale căror drapele au fost și decorate după aceea²⁰⁾ 2 Dorobanți și 2 Călărași. Se disting mai ales în luptele pentru ocuparea redutelor și întăriturilor de la Smîrdan și Inova, ostașii regimentelor 4, 6 Linie și 2 Călărași. Cu toată opoziția înverșunată a inamicului, ostașii români, în atacul lor impetuos, redat atît de sugestiv de penelul lui N. Grigorescu, cuceresc aceste întărituri. Prin această victorie se definitivează încercuirea Vidinului, care va fi ocupat de români în urma încheierii armistițiului de la 22 ianuarie.

Pierderile umane suferite de gorjeni în războiul de independență, se ridică la peste 241 de morți, ce au căzut vitejește, stropind cu sîngele lor pămîntul roditor al gloriei.

II. Contribuția materială a Gorjului la războiul de independență

Alături de contribuția umană, gorjenii, ca de altfel românii de pretutindeni, contribuie și din punct de vedere moral, material și financiar la susținerea frontului.

Astfel, încă de la 9 aprilie, 1877, primăria orașului Tg.-Jiu cere antreprenorului brutăriei orașului să producă mai multă pîine ca de obicei, pentru ca surplusul „să se poată da la prima cerere pentru trebuința armatei“²¹⁾, iar la începutul lunii mai Gorjul contribuie la hrănirea tru-

pelor cu peste 167 cornute și o mare cantitate de fîn pentru cai²²). De altfel, slaba organizare a serviciului de intendență a dus la o conclucrare activă cu autoritățile administrative civile românești. Ca urmare a acestui fapt, începînd de la 1 iunie 1877, atît alimentele cît și furajele s-au procurat numai pe bază de rechiziții.

Astfel, un raport al prefecturii Gorj către Ministerul de Interne din 12 iulie 1877 arată că s-a rechiziționat și expediat pentru nevoile armatei „49 cai, 264 vite cornute, 228 care portărețe de fîn, 14821 oca fasole, 1118 oca brînză albă de puțină, 320 kg și 60 oca grîu, deosebit de acestea s-a mai rechiziționat care pentru transportul grîului și celorlalte articole cum și alte care ce s-au trimis la Craiova pentru transportul de munițiuni ș.a. ; sînt luate măsuri a se mai achiziționa 200 vite, ... precum și cantități de grîu pentru care încă nu s-au primit lucrările de rechiziții; asemenea se află în executare pregătirea materialului de lemnărie pentru bărci, pod ș.a. din care mare parte s-a și expediat“²³).

La 20 septembrie 1877 se strîng de la meseriașii și negustorii gorjeni, 68 oca fier, 700 cuie de potcoave, 29 ștreaguri de cînepă, 24 de căpestre și lanțuri.

Alte rechiziții destinate frontului sînt anunțate la 20 noiembrie cînd pentru a se transporta fînul la Craiova, s-au rechiziționat numai din Tg.-Jiu 40 de care cu cîte doi boi și cu surugii lor. Drumul parcurs de căruțașii Gorjului a însumat, numai în luna noiembrie 1877, distanța de 388 150 km.

De altfel, rechizițiile au fost mult mai numeroase, suma totală datorată de stat pentru despăgubirea obiectelor rechiziționate fără plată, în virtutea legii din 24 aprilie 1877, din județul Gorj se ridică la 234 861 lei²⁴), sumă foarte mare pentru acel timp.

Datorită nevoii de arme moderne, guvernul român lansează un apel la 7 septembrie 1877, către populația țării pentru strîngerea de bani necesari cumpărării de arme. Pe întreg cuprinsul județului s-a pornit o însuflețită acțiune de colectare a acestor sume.

Astfel, un proces verbal al Consiliului comunal al orașului Tg.-Jiu din 10 septembrie arată că „...armata noastră are nevoie de arme mai perfecționate ...primarul orașului Gr. Pâhă, analizînd posibilitățile bugetului comunal conchide că se poate oferi suma de 3000 lei pentru cumpărarea de arme, subliniind : Ce împrejurare mai mare și mai serioasă poate fi alta decît aceea de a înlesni arme vitejilor noștri care pentru prima dată după 200 de ani prin eroismul lor în fața inamicului știură a atrage toate simpatiile străinilor, știură a dobîndi un renume în rîndul celor mai bătrîne oștiri ale Europei... Este dar imperios să atingem și această sumă, și trebuie să o atingem căci datoria țării o reclamă... că ar

fi foarte dureros a se vedea că capitala Gorjului, care are o pagină atât de frumoasă în istorie, să rămână nemișcată la apelul ce ni-l face muma noastră patrie“²⁵).

De altfel, întreaga populație a Gorjului, însuflețită de importanța acestei acțiuni, contribuie cu cca. 37 500 lei, sumă cu care se puteau cumpăra peste 800 de arme, pentru dotarea armatei române.

Un capitol important al contribuției materiale îl constituie și ofrandele, ce reprezintă dorința celor rămași acasă de a contribui la susținerea războiului cu bani, alimente, îmbrăcăminte sau medicamente.

În acest sens s-au constituit numeroase comitete, așa cum a fost și „Comitetul județean pentru strângerea contribuțiilor“ din județul Gorj, condusă de protoiereul Ștefan Nicolaescu, constituit încă de la sfârșitul lunii mai la Tg.-Jiu.

S-au înregistrat însă și cazuri de contribuții în afara acestui comitet. Astfel la 25 august 1877 este consemnat faptul că 47 de învățători din județul Gorj au donat suma de 830 lei din retribuția lor, pentru armată. Procesul verbal consemna că: „Subsemnații învățători din Gorj având în vedere că țara noastră se află astăzi în război pentru a-și asigura independența externă care i se nega de barbara Turcie și a contribui la eliberarea creștinilor ce gem de secole sub jugul ei, considerând că parte din frații noștri sînt deja pe teritoriul inamic, gîndindu-se cîte sacrificii trebuie făcute de tot cetățeanul pentru susținerea lor, că prin această pozițiune extraordinară trebuie cheltuieli extraordinare, am decis în ședința de astăzi a conferinței a oferi și noi din minima noastră retribuțiune pentru întreținerea armatei române pentru care deschizîndu-se o listă, fiecare din noi a renunțat la parte din salar pe trimestrul iulie, urcîndu-se în total la suma de lei 830“²⁶).

Serviciul sanitar, deși destul de bine organizat ducea totuși lipsă de medicamente. Crucea roșie și diferite comitete de doamne, ce s-au înființat acum, au adunat de la populație bani, lenjerie, scamă ș.a. obiecte cu care au venit în ajutorul armatei. Comitetele de doamne au constituit aportul femeilor din întreaga țară la susținerea războiului. Și în Tg.-Jiu se organizează o secție a comitetului doamnelor române, condus de Paulina Sîmboteanu care așa cum se relatează într-o scrisoare trimisă ziarului „România Liberă“, „aducîndu-și aminte de datoria ce revine tuturor românilor atunci cînd țara e în pericol, au constituit o societate, anume „Gorjul“, care are ca scop a veni în ajutorul soldaților care luptă pentru a apăra drepturile scumpei noastre Români“. Aici se lucrează pentru spitale, cearceafuri, perne, cămăși, bandaje, flanele etc.

De asemenea pentru îngrijirea soldaților răniți, se are în vedere încă din 28 mai 1877 transformarea unor mănăstiri în spitale. Astfel,

printr-o telegramă a primului ministru către prefectul județului Gorj, Athanase Moschuna, îi cere acestuia din urmă să-i dea relații în acest sens : „Dați-mi imediat informațiuni ce mănăstiri spațioase aveți în districtul dvs. la ce distanță de drumul de fier, ce încăperi au și dacă au trebuință de reparațiuni spre a servi de spital oștirii române“²⁷).

Este atestată și activitatea Societății de Cruce Roșie din orașul Tg.-Jiu care în iunie 1877 adunase pentru ajutorul răniților suma de 64,50 lei²⁸).

Fără a putea considera epuizat acest capitol al contribuției umane și materiale a Gorjului la războiul de independență din 1877—1878, trebuie arătat totuși că gorjenii, ca de altfel întreaga națiune română și-au adus o concludentă contribuție la împlinirea visului de veacuri — independența națională.

N O T E :

1. Documente privind istoria României — Războiul pentru independență. Ed. Academiei R.P.R., București, 1954. Vol. I, partea a 2-a, p. 479.
2. Dan Berindei, col. Leonida Loghin, lt. col. Ghe. Stoean. Războiul pentru independență națională 1877—1878. Documente militare. Ed. militară, București, 1971, p. 26.
3. Idem p. 19.
4. Documente privind Istoria României, op. cit., vol. IV, p. 158.
5. Idem, vol. III, p. 532.
6. Idem, vol. IV, p. 357.
7. Idem, vol. V, p. 78—80.
8. Idem, vol. V, p. 626—629.
9. Idem, vol. V, p. 624.
10. N. Adăniloae. Către urea independenței de stat a României 1877—1878. Ed. politică, București, 1973, p. 76.
11. Documente privind Istoria României, op. cit. vol. VII, p. 338.
12. Idem, vol. VI, p. 210.
13. Idem, vol. VII, p. 116.
14. „Arhivele Olteniei“, anul XVIII, nr. 104—106, iulie—decembrie 1939, Craiova, p. 487.
15. T.C. Văcărescu, Luptele românilor din 1877—1878. București, 1887, p. 459.
16. Documente privind Istoria României, op. cit., vol. VIII, p. 357.
17. „Arhivele Olteniei“, op. cit., p. 488.
18. Documente privind Istoria României, op. cit., vol. IX, p. 107—109.
19. General Alex. Cernat, Memorii — compania 1877—1878, Ed. militară, București, 1976, p. 37.
20. Dan Berindei, ș.a., op. cit., p. 548.
21. Dan Neguleasa, Contribuții gorjene la susținerea fronturilor, „Coloana“, decembrie 1976, Tîrgu-Jiu, p. 6.
22. Documente privind Istoria României, op. cit., vol. II, p. 546.
23. Idem, vol. IV, p. 538.
24. Dan Berindei, ș.a., op. cit., p. 633.
25. Dan Neguleasa, Subvenția Tîrgu-Jiului pentru procurarea de arme, ziarul „Gazeta Gorjului“, 6 noiembrie 1976, p. 6.
26. Documente privind Istoria României, op. cit., vol. V, p. 607.
27. Idem, vol. III, p. 373.
28. Dan Neguleasa, op. cit., „Coloana“, p. 6.

Pagini de eroism
(Ortonia, 14)

La 24/11 un grup de
la carul alături de
dizala țării. Învech
a război și cauza
său rezoluție de
trăstura popor la rezolu
la Tronul țării și str
apocri, la țara și la
tore patrimoniu populație
a țării. În afară de
la țară la viața pro
de George Mih. De
la. A Căminu, pe
la și s'riști și pu
de țării. În afară de
de mulțimi de țării
de țării. În afară de
la țării. În afară de

Căpitanul George Lecca

Sarja călărească de Gory la Vechia
sub comanda Căpitanului George Lecca